

Szabó Ferenc János:

A háború hangjai. Az I. világháború és a magyar hanglemeztörténet¹

Előadásomban hanglemez-történeti szempontból tekintem át az első világháború éveit. Csak áttekintésről beszélhetünk, ugyanis a források megismerésével rendkívül gazdag, szerteágazó, s teljesen feltáratlan kutatási terület nyílik meg. Bár a századforduló magyar hanglemeztörténetének feldolgozása még csak kezdeti stádiumban jár, néhány lemezcég esetében elsődleges, más esetekben másodlagos források – korabeli hanglemez-szaklapok, hirdetések, valamint a lemezek hangzó tartalma – segítségével beazonosítható számos korai magyar hangfelvétel elkészültének ideje. Így tanulmányozhatóvá válik a lemezcégek repertoárpolitikája és a történelmi eseményekre adott reakciója, valamint a zenehallgatási szokások változása.

Összességében kijelenthető, hogy az első világháború a magyar hanglemeztörténetet is jelentősen befolyásolta. Nemcsak elkészült hanglemezek, hanem bizonyos hiátusok is a háborúval magyarázhatók. Ugyanakkor az is nyilvánvalóvá válik, hogy – a szakirodalom állításaival ellentétben – nem az összes lemezcég állította le magyarországi működését 1914 után, a hangfelvételi tevékenység több cég esetében is folyamatosnak mondható egészen a húszas évek elejéig. Ennek köszönhetően megismerhetjük, hogy milyen hangzó lenyomatot hagyott az első világháború Magyarországon.

Az előadás írott változatát későbbi időpontban, jelentősen bővített formában kívánom publikálni.

¹ Az MTA BTK Zenetudományi Intézetben, 2014. november 27-én, *A zene és a nagy háború* címmel megrendezett konferencián tartott előadás absztraktja.